

Ключові підходи щодо формування та використання трудового потенціалу Дніпропетровщини в умовах повоєнної відбудови

**Сергій МЕЛЬНИК – завідувач сектору Інституту освітньої аналітики МОН України,
національний координатор проєкту Горизонт «Skills4justice»**

**ОПНК «Повоєнна відбудова економіки Дніпропетровщини як промислового
центру України – влада, роботодавці, профспілки працюють разом з
науковцями»**

20 березня 2025 року – Дніпро, Україна

I. Передумови. Загальнодержавний контекст

- Зайнятість населення та ринок праці країни зазнали у воєнний період глобальних втрат. Втрачено більше третини робочих місць, перш за все у таких галузях, як металургія, промисловість, у першу чергу, вугільна, енергетика, сільське господарство та будівництво. Також близько третини робочої сили мігрувала за межі країни, п'ята частина – перемістилася в її межах. Серед галузей економіки, які у теперішній час є найбільшими споживачами кваліфікацій є оборонний комплекс, транспорт, сфера послуг та бюджетна сфера. До 20,0% зайнятих на сьогодні у сегменті оборони країни.
- Найбільших втрат від війни серед провайдерів освітніх послуг понесла галузь підготовки кадрів на виробництві, де близько третини крупних підприємств частково або повністю згорнули свою діяльність, були релоковані чи перепрофільовані, що призвело до суттєвого скорочення сфери підготовки кадрів на виробництві. Втратили свій потенціал і заклади формального сектору освіти. Станом на 01.03.2025 року через воєнну агресію було переміщено та збережено 94 коледжі, 30 університетів, 2 інститути післядипломної педагогічної освіти і 64 їх відокремлених структурних підрозділів.

SKILLS 4 JUSTICE

Funded by
the European Union

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
INSTITUTE
OF EDUCATIONAL ANALYTICS
State Scientific Institution

I. Передумови. Загальнодержавний контекст (продовження)

- за прогнозами та оцінками аналітиків, заходами стратегій та планів національного рівня у повоєнний період Україні для відновлення економіки необхідно буде «повернути» не менш як 3 млн біженців та мігрантів працездатного віку, що є малоімовірним, та залучити до 3 млн трудових мігрантів з інших країн;
- найбільш випитаними кваліфікаціями у період повоєнної відбудови урядом, окрім іншого, визначено ті, що належать до таких видів економічної діяльності, як будівництво, усі види реабілітації населення, «реабілітація» довкілля, енергозберігаючі та енерговідновлювальні виробництва, оборонний комплекс;
- масштабний відтік біженців, формування у повному обсязі ЗСУ та оборонного комплексу країни дозволили після 2022 року більш ніж у два рази знизити напругу на національному ринку праці;
- влада та стейкхолдери в умовах війни зняли більшість бюрократичних перепон у сфері використання праці, працевлаштування та підготовки кадрів, що дозволило, наприклад, вдвічі скоротити терміни перепідготовки дорослого населення за робітничими професіями.

SKILLS 4 JUSTICE

Funded by
the European Union

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
INSTITUTE
EA OF EDUCATIONAL ANALYTICS
State Scientific Institution

I. Передумови. Загальнодержавний контекст (продовження)

Сфера використання праці та кваліфікацій країни характеризується:

- ✓ згортанням обсягів, зовнішньою міграцією, зменшенням попиту з боку споживачів послуг у воєнний період;
- ✓ суттєвим зниженням рівня життя та доходів населення у воєнний період, що спонукає останніх заощаджувати й на освіті та навчанні;
- ✓ продовженням багатьма закладами освіти практики підготовки кадрів без орієнтації на реальні потреби національного і регіональних ринків праці;
- ✓ поживавленням попиту на ринку праці за останні півтора року, що зумовлене зростанням обсягів виробництва в оборонному комплексі, відновленні логістичних та інших інфраструктурних комунікацій, мобілізацією до ЗСУ, на що відреагували й провайдери освітніх послуг, спростивши процедури навчання дорослого населення, зокрема за мікрокваліфікаціями.

SKILLS 4 JUSTICE

Funded by
the European Union

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
INSTITUTE
EA OF EDUCATIONAL ANALYTICS
State Scientific Institution

II. Ключові підходи до стратегічного планування

- Використання наявних переваг області при стратегічному плануванні її розвитку (збереження найбільшого в країні за обсягами та концентрацією промислового та трудового потенціалу; наявність ресурсів (природних, людських), розгалуженої мережі освітньої, транспортної та інших видів критичної інфраструктури; суттєве зростання людського капіталу за рахунок ВПО).
- Орієнтир на реалії сьогодення та майбуття. 3 сценарії розвитку – війна; мир; перемога. Мабуть слід братись за перші 2 сценарії.
- Орієнтир на залучення напряду зарубіжних та міжнародних інвесторів. Очевидно, що з настанням відбудови країни розгориться міжрегіональна конкуренція за партнерів, зокрема й з боку тихих західних «окраїн» держави.
- Не слід розраховувати на суттєве повернення біженців працездатного віку. Будуть, але мало, й з іншою трудовою та професійною мотивацією. Тому слід орієнтуватися на роботизацію чи автоматизацію виробництва та зростання продуктивності виробництва і праці, відповідно й на підвищення якості роботи провайдерів освітніх послуг.
- Проведення профільних наукових досліджень. Стосовно мотивації до роботи та навчання ВПО в рамках проекту Горизонт «Skills4justice» ми найближчими місяцями проведемо й у Вас.

SKILLS 4 JUSTICE

Funded by
the European Union

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
EA INSTITUTE
OF EDUCATIONAL ANALYTICS
State Scientific Institution

II. Ключові підходи до стратегічного планування (продовження)

- Наявність розвиненої виробничої мережі, досвіду, освітньої інфраструктури для навчання дорослих та підготовки кадрів дуально та/чи за короткотерміновими курсами (мікрокваліфікаціями).
- Високий рівень активності та продуктивності соціального партнерства на локальному та регіональному рівнях.
- Потенціал до утворення корпоративних університетів та науково-освітньо-виробничих консорціумів/кластерів/хабів. Потрібна лише мотивація до прозорості та ефективної інтеграції.
- Наявність важелів впливу на депутатський корпус ВРУ, зокрема щодо його/їх спонукання до прийняття внесених законопроектів відповідного спрямування, перш за все, «Про освіту дорослих», «Національну систему кваліфікацій», «Про професійну освіту» тощо.

SKILLS 4 JUSTICE

Funded by
the European Union

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
EA INSTITUTE
OF EDUCATIONAL ANALYTICS
State Scientific Institution

III. Корисні посилання для подальшої роботи

- Авторські та не тільки напрацювання відповідного спрямування Ви можете знайти тут:
- <https://smelnikukr.com>; <https://iea.gov.ua/naukovo-analitichna-diyalnist/analitika/>; https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/az_rozroblennya-ori%D1%94ntovnogo-maketa-re%D1%94stru-regulovanih-profesij.pdf; <https://horizon.iea.gov.ua/>
- **Європейські інструментарії щодо професійних кваліфікацій:**
- <https://ilostat.ilo.org/methods/concepts-and-definitions/classification-occupation>; <https://esco.ec.europa.eu/uk/classification>; <https://europass.europa.eu/uk/find-courses>; <https://www.etf.europa.eu/en>; <https://www.cedefop.europa.eu/en> <https://kwalifikacje.gov.pl/en/k#undefined>;
- **Національні реєстри та платформи:** <https://register.nqa.gov.ua/profstandarts>; <https://data.nqa.gov.ua/zaavki-profstandarts>;
- **Платформа «Освіта для ветеранів»** <https://osvitaveteraniv.gov.ua/>

SKILLS 4 JUSTICE

Funded by
the European Union

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
INSTITUTE
EA OF EDUCATIONAL ANALYTICS
State Scientific Institution

ДЯКУЮ!